

1. Čebela se predstavi

*Ajda cveti.
Pojdi še ti
tja med ozare
na bele poljane ...
Boš slišal, kako
čebele pojo
in v srcu ti bo
kot meni lepo ...*

Ančka Šumenjak

*V dolini pod hišo potok žubori,
med drevjem cvetočim čebelnjak stoji ...
čebelic nešteto brenči in šumi,
ko sonce pomladi cvetlice budi ...*

Ančka Šumenjak

Pozdravljen/-a
mladi/-a čebelar/-ka!
Sem čebela, **KRANJSKA ČEBELA!**
Čebelarji mi pravijo tudi **kranjica** ozi-
roma **sivka**.
Ker sem **medonosna čebela** doma iz
Kranjske, mi znanstveniki pravijo
Apis mellifera carnica.

Doma sem v Sloveniji.
Moja rodna dežela je Kranjska. Sem
zelo slavna. Moja slava izvira iz preteklosti,
iz obdobja, v katerem so živeli možje, ki so
storili veliko na področju čebelarstva.

ALI VEŠ ...

- ▼ Da so najstarejši fosili žuželk stari 350 milijonov let?
- ▼ Da je danes v rodu APIS znanih šest čebeljih vrst:
 - orjaška čebela, *Apis dorsata*,
 - pritlikava čebela, *Apis florea*,
 - črna pritlikava čebela, *Apis andreniformis*,
 - azijska čebela, *Apis cerana (Apis Indica)*,
 - rdeča čebela, *Apis koschevnikovi*,
 - medonosna čebela, *Apis mellifera*?
- ▼ Da poznamo 28 različnih ras medonosne čebele in da jih delimo v štiri skupine:
 - temne čebele severne in zahodne Evrope ter severne Afrike (saharska ...),
 - čebele Balkana in drugih območij (kranjska čebela, makedonska čebela, italijanska čebela ...),
 - čebele Bližnjega vzhoda (kavkaška ...) in
 - tropske rase čebel (egiptovska, jemenska)?

čista kranjska sivka

križanec

rumena (italijanska ali bukfaška čebela)

KRANJSKA ČEBELA – SIVKA

Je precej temna. Na oprsju ima rjavkasto sive dlačice. Zadkovi obročki so skoraj črni, pretežno porasli s sivkastimi dlačicami. Je čebela z izrazito dolgim rilčkom.

mirna

dobra graditeljica satja

delavna

dobro se orientira

dolgoživa

na višku pašne sezone je zelo živalna

dobro prezimuje

dobro izrabi obilne paše

porabi malo zalog hrane

delo z našo čebelo je prijetno

SPREHOD V PRETEKLOST

Zavrti čas nazaj v preteklost ... v čas, ko so Slovenci, narod čebelarjev, s svojim delom zasloveli po vsem svetu.

Ustavi se v 18. stoletju, v obdobju, ko so slovensko čebelarstvo zaznamovali možje, ki so veliko storili na področju čebelarstva.

- Čebelarstvo je doživelo svoj razcvet.
- Bilo je zelo priljubljeno!
- Z njim so se ukvarjali kmetje, poklicni čebelarji in drugi ...

**ZNANI
MOŽJE**

1721 PETER PAVEL GLAVAR
1723 JANEZ ANTON SCOPOLI
1734 ANTON JANŠA

ANTON JANŠA (1734-1773)

Ali ga poznaš? Le dobro si ga oglej!

Slovenski čebelar.

**Učitelj čebelarstva
na Dunaju.**

**Rojen 20. maja
1734 na Breznici
pri Žirovnici na
Gorenjskem.**

Rodil se je 20. maja 1734 na Breznici na Gorenjskem. Ze v rani mladosti se je ukvarjal s čebelarstvom. Kot nadarjen slikar je šel na Dunaj v bakrorezno risarsko šolo, vendar se je leta 1760 kot prvi v zgodovini zaposlil na dunajskem dvoru kot **predavatelj čebelarstva**. Organiziral je posebno čebelarško šolo. Poučeval je čebelarstvo. Izobraževal je nove učitelje čebelarstva. Kot dober poznavalec čebel je napisal **dve knjigi o čebelarstvu**. Leta 1771 je izšla *Razprava o rojenju*; leta 1775 pa *Popolni nauk o čebelarstvu*, obe v nemškem jeziku. Bil je velik ljubitelj kranjskih sivk. Odkril je številne skrivnosti iz življenja čebel.

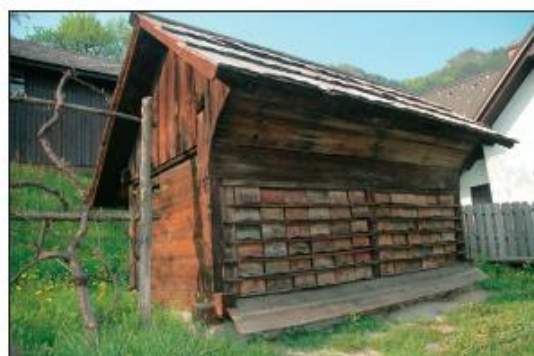
- Dober poznavalec čebel.
- Bil je prvi učitelj v dvorni čebelarski šoli na Dunaju.
- Uvedel je prevažanje panjev na pašo, tudi izven naših krajev.
- Izpopolnil je panje.
- Napisal knjigi (v nemškem jeziku):
 - *Razprava o rojenju* – izšla leta 1771,
 - *Popolni nauk o čebelarstvu* – izšla leta 1775.

Anton Janša je odkril:

- da se matičica spraši v zraku zunaj panja,
- da so troti samci, ki oprashijo matičico.

Rojstna hiša Antona Janše na Breznici na Gorenjskem.

Čebelnjak, v katerem je čebelaril naš znani čebelar Anton Janša. V njem so zloženi preprosti panji – kranjiči.

ALI VEŠ ...

- ▼ Da je Anton Janša uvedel prevažanje panjev na pašo tudi v neslovenskih deželah?
- ▼ Da se je Anton Janša tudi sam učil iz čebelarških izkušenj slovenskega kmeta?
- ▼ Da je znani Čebelarški muzej v Radovljici na Gorenjskem?
- ▼ Da je bilo 14. aprila 1781 ustanovljeno prvo čebelarško društvo v Evropi na Rodinah pri Zirovnici s 397 člani?

PETER PAVEL GLAVAR (1721-1784)

Duhovnik v Komendi in na Lanšprežu; veliko se je ukvarjal tudi s kmetijstvom, bil je dejaven pri Kmetijski družbi v Ljubljani. Ustanovil je prvo čebelarško šolo v Komendi in kasneje na Lanšprežu na Dolenjskem. V letih od 1776-1778 je v slovenščino prevedel Janševo *Razpravo o rojenju* – jo v precejšnji meri dopolnil.

Peter Pavel Glavar
1721 - 1784

- Čebelar
- Pisec
- Prevajalec

Trdil je, da se matica plemeni z več troti in ne le z enim! Učil je čebelarjenja mlade fante iz vse Gorenjske in jim po zaključku šolanja podaril po en panj čebel.

JANEZ ANTON SCOPOLI (1723-1788)

Bil je sodobnik Petra Pavla Glavarja. V delu *Entomologia* je prvi sporočil, da se matica oprasi s troti zunaj domačega panja.

EMIL ROTHSCHÜTZ (1836–1909)

V drugi polovici 19. stoletja in v začetku 20. stoletja je imela pomembno vlogo pri poimenovanju in uveljavljanju naše kranjske čebele družina Rothschütz iz Podsmreke pri Višnji Gori.

Emil Rothschütz, izjemen čebelarški strokovnjak in pisec, je leta 1868 ustanovil

podjetje **Kranjski trgovski čebeljak** in je bil prvi na Kranjskem, ki je na veliko trgoval s čebelami in čebelarškimi pripomočki. Našo čebelo so prepoznali kot zelo kakovostno, živalno, mirno žuzelko.

Znanstveno ime *Apis mellifera carnica* je bilo priznano leta 1879 v knjigi Augusta Pollmana. Nemški znanstveni raziskovalec Pollman jo je opredelil za novo čebeljo raso *Apis mellifera carnica* in jo uradno poimenoval *Krainische* oz. *die Krainer Biene* – kranjska čebela.

Sledilo je množično trgovanje s čebelami. Naša kranjska čebela – kranjica se je uveljavila po vsem svetu.

POMNI !

Poleg najvidnejšega izvoznika Rothschütza sta s čebelami trgovala tudi velečebelarja Mihael Ambrožič (1846-1904) iz Mojstrane in Jan Strgar (1881-1955) iz Bitenja.

Ivan Jurančič (1861-1935), napreden štajerski čebelar. Bil je: predavatelj, potovalni učitelj čebelarstva na štajerskem, pisec strokovne literature – Čebeloreja (1888).

ALI VEŠ ...

- ▼ Da med znane napredne čebelarje štejemo tudi:
 - Janeza Goličnika, župnika iz Griž pri Zalcu (1737-1807). Prevedel je drugo Janševo knjigo z naslovom *Popolno podvuzhenje za vsse zhebelarje*. Slovenci smo tako dobili prvo slovensko čebelarško knjigo leta 1792;
 - Jurija Jonkeja (1777-1864);
 - Petra Dajnka (1787-1873);
 - Frana Lakmayerja (1863-1946);
 - Frančiška Rojino (1867-1944);
 - Antona Znidaršiča (1874-1947);
 - Avgušтина Bukovca (1878-1965);
 - Franca Kirarja (1893-1978)?